

novega javnega upravljanja preverjalo skozi proces zagotavljanja kakovosti. Poudarek na »generičnih« (»transverzalnih«) kompetencah in veščinah naj bi študentu omogočal uspešnejše iskanje zaposlitve na integriranem evropskem trgu dela.

Kot se je izkazalo v empirični analizi, je Evropska komisija na neki točki izgubila svoj vpliv na potek bolonjskega procesa. To je možno pripisati tako spremembi v strukturi procesa kot povečevanju vpliva drugih akterjev, npr. Sveta Evrope. Posledično je Evropska komisija pripravila alternativno strategijo, da bi se izognila neposrednemu političnemu soočenju z državnimi oblastmi (Batory in Lindstrom, 2011). Kot instrumente je uporabila predvsem projekte, kot so »Erasmus Mundus«, projekt »Bolonjskih promotorjev« in »Tuning« projekt, ki se osredotočajo predvsem na visokošolske ustanove in akademsko skupnost. S tem si je zagotovila paralelni in neposrednejši vpliv (čeprav z neobvezujočimi sredstvi) na potek reforme visokega šolstva v državah članicah.

Zaključimo lahko, da je Evropska komisija pomemben akter v evropskem visokošolskem prostoru. Diskurz, ki se je oblikoval skozi njene dokumente, je bil močno prisoten v bolonjskem procesu in je pomembno oblikoval idejno podobo bolonjske reforme. Težko bi bilo trditi, da je Evropska komisija interesni agent sama po sebi. V dobrem desetletju bolonjskega procesa je predvsem promovirala ideje, ki so jih članice sprejele v okviru Lizbonske strategije. Splošna sprejemljivost ideje o visokem šolstvu v službi gospodarskega razvoja in konkurenčnosti v bolonjskem procesu je bila tudi odraz hegemonije imaginarija »gospodarstva in družbe znanja« v samih državah članicah. Hkrati je Evropska komisija vendar več kot le prenašalec diskurza in idej. Njeno vlogo bi lahko razumeli v smislu prizorišča koordinacije idej in diskurzov, ki se nato po različnih kanalih (skozi bolonjski proces ali neposredno s projekti) v obliki komunikativnega diskurza razširjajo do ravni, kjer se snujejo politike posameznih držav in ustanov. Kljub temu da formalno nima pristojnosti na tem področju, je Evropska komisija razvila izjemno učinkovit sistem za delovanje na področju visokega šolstva.

Uravnoteženje z normativnim diskurzom – mnogotere vloge visokega šolstva v liberalno demokratičnih institucionalnih ureditvah

Izmed diskurzov, ki so vstopili v bolonjski proces, ali pa so se v njem oblikovali, je eden pomembnejših prav tisti, ki se je pojavil vzporedno z zgoraj opisanim diskurzom intrumentalizacije visokega šolstva, vezanim na imaginarij »družbe znanja«. Poleg idej o znanju kot gonilu gospodarstva se je krepil diskurz, ki vsebuje poudarjanje javne odgovor-